

УДК 7041 (477) І. Труш

STORIES OF THE GREAT PYRAMIDS BY PHOTOGRAPHER FRANCIS FRITH AND PAINTER IVAN TRUSH

СЮЖЕТИ ВЕЛИКИХ ПІРАМІД ФОТОГРАФА ФРЕНСІСА ФРІТА ТА ЖИВОПИСЦЯ ІВАНА ТРУША

Yamash Y.V. / Ямаш Ю.В.

с.а.х, аs.prof / к.м.,доц.

ORCID 0000-0002-3259-083X

National Forestry University of Ukraine, Lviv, 103 Generala Chuprunku, 79057

Національний лісотехнічний університет України,

Львів, Генерала Чупринки, 103, 79057

Анотація. Дослідження присвячені творчості українського художника Івана Труша розкривають сторінку історії його творчих вакацій 1912 р. до Єгипту, зокрема, особливостями його живописних композицій з образами Великих пірамід. В роботі дається мистецтвознавчий аналіз живописних та композиційних особливостей робіт художника зазначеної тематики, зокрема проводиться порівняльний аналіз ракурсів світлин американського фотографа Френсиса Фріта з видами пірамід та аналогічними сюжетами Івана Труша.

Дослідження також присвячені аналізу тематики художника з пірамідами в якій він використовує імпресіоністичні засоби та прийоми. Простежуються паралелі з імпресіоністичною стилістикою Клода Моне в якій важливими елементами лишаються використання живописного засобу ефекту сонця та дії світла, циклічність як прийом розкриття теми. Аналогія на прикладі етюдів Труша з видами пірамід дозволяє розрити важливі моменти особливостей його стилістики.

Результатом досліджень пірамідальної серії митця є виявлення характеристик та композиційних ознак живописної манери художника, підтвердження важливості та ексклюзивності єгипетської тематики в історії як українського так і європейського образотворчого мистецтва.

Ключові слова: Художник Іван Труш, Клод Моне, Френсис Фріт, піраміди, живопис, фотографія, Єгипет, історія, реконструкція.

Abstract. Research on the work of the Ukrainian artist Ivan Trush reveals a page in the history of his creative vacation in 1912 to Egypt, in particular, the features of his pictorial compositions with images of the Great Pyramids. The work provides an art-historical analysis of the pictorial and compositional features of the artist's works on the specified subject, in particular, a comparative analysis of the angles of photographs by the American photographer Francis Frith with views of the pyramids and similar plots by Ivan Trush.

The research is also devoted to the analysis of the artist's theme with the pyramids in which he uses impressionistic means and techniques. Parallels are traced with the impressionistic style of Claude Monet in which the use of the pictorial means of the effect of the sun and the action of light, cyclicity as a technique for revealing the theme remain important elements. An analogy on the example of Trush's sketches with views of the pyramids allows us to explore important moments of the features of his style.

The result of research into the artist's pyramid series is the identification of the characteristics and compositional features of the artist's pictorial style, confirmation of the importance and exclusivity of Egyptian themes in the history of both Ukrainian and European fine art.

Key words: Artist Ivan Trush, Claude Monet, Francis Frith, pyramids, miracle painting, photography, Egypt, history, reconstruction.

Вступ.

Основним об'єктом малювання під час творчої вакації до Каїру 1912 р. українського художника зі Львова Івана Труша стає долина Гіза з Великим Сфінксом та пірамідами. Про це лише згадують без конкретики провідні історики мистецтв-трушезнавці [1-5]. Зачарований давньою місциною з її славетними пам'ятками давнини Труш малює й фотографує все що варте його уваги. Перші етюди художник робить малюючи Сфінкса. Після цього він переключається на Великі піраміди. У кожного хто їх бачить вони викликають неймовірне захоплення. Художник безперечно вражений, але одночасно розгублений. Як малювати, як спромогтися зобразити їх велич на маленькому картоні. При прості пірамід, форми яких відноситься до базових геометричних примітивів з яких починають знайомство з образотворчими правилами побудови тривимірних предметів ще початківці, виявляється що враження від єгипетських аналогів передати важче ніж анатомічно-аніمالістичну фігуру Великого Сфінкса [6]. Парадокс й складність в артистичному завданні виявляється як раз через їх колосальний космічний масштаб, який психологічно не влізати у формат етюдного картону. То по перше, по друге складність полягає у спрощеності форми геометричного примітиву позбавленого нюансів та цікавих деталей. Лише дві трикутні грані які можна побачити при будь-якому ракурсі, хіба що при відмінному освітленні. Ці чинники в конкретному мистецькому завданні взаємопов'язані. Без першого, без передачі масштабу й відчуття колосальності піраміди лишаються дитячою забавою з малюкової гри у кубики. Проте живописцю, хоч й не відразу, вдається подолати всі ці труднощі.

Основний текст.

Іван Труш робить декілька етюдів пірамід й бачить що не досягає потрібних результатів. Він фіксує в живописних роботах, крім давньоєгипетських святинь, конкретні пейзажні елементи – дерева, пальми. В окремих роботах у зображенні з'являються стафажні силуети екзотичних драматерів. Це вносить у живопис відповідного місцевого забарвлення; глядачу легше відчувати різницю масштабів. Проте основному завданню - передачі

враження від гігантських вимірів пірамід, це мало що додає. В процесі малювання художнику не вдається уникнути сюжетного шаблону. Піраміди, а це піраміди Хеопса та Хефрена (Мікеріна він практично не малює) виходять фактично однаково – жовто-вохристий трикутник на тлі випрано-вибіленого синього неба з додаванням в окремих випадках, як вже відмічалось, стафажних елементів на передньому плані

За фаховими правилами щоб правильно сприймати об'єкт зображення художник має бути на відстані що рівна або перевищує його висоту у півтори рази. Отож, при реальній висоті піраміди Хеопса 137,8 м. (початкова 146,6 м) щоб її малювати Труш мав знаходитися від неї мінімум на відстані 206, 7 м. Щоб суттєво поміняти ракурс, віднайти відмінну підходящу композицію художникові довелось би добре побігати, пройти пару кілометрів. В умовах спеки, піску, важкої ноші - малярського касетника й фотоапарата, розкладного стільчика це б виснажило Івана й не відомо чи творчий процес взагалі відбувся. Він прекрасно це розуміє й навіть не намагається обійти піраміди та спробувати віднайти підходящий ракурс з західної сторони. Цікавий момент – аналогічних зображень пірамід з західної сторони ні в живописі, ні фотографії у 19 – 20 сторіччі не існувало. Не тільки художник але й решта європейців з фотоапаратами що відвідували піраміди не наважувались на виснажливий подвиг заради іншої позиції та задовольнялися лише краєвидами зі східної сторони.

На світлині Великої піраміди відомого американського тревел-фотографа Френсіса Фріта зроблених близько 1856 року можна побачити той самий ракурс, з тим самим деревом та пальмами що й на окремих натурних етюдах Труша [7]. Дивовижним однак лишається момент що американське фото й живописна композиція є дзеркальними. Пояснення цьому лише два – або при друці ілюстрації припустилися помилки що дуже легко несвідомо зробити перевернувши зворотно негатив, або Труш навмисно переставив місцями дерева бо йому так було більш вигідно для композиції чого він у своїй творчості неодноразово припускався. Лишається під питанням й той факт що різниця між

фотографією та етюдом сягає понад пів століття, а дерева перед пірамідою лишаються незмінними. Це дає підстави висунути третю гіпотезу що до композиції Труша. Він міг скористатися світлиною Фріта й запозичив сюжет поєднав власні живописні спостереження з елементами з роботи американця. Не виключено що художнику могла трапитись книга стереофотографій тревел-фотографа що вийшла друком в Англії 1862 р. і в який містилась згадана фотографія.

За силуетом, зображена піраміда на більшості етюдів є пірамідою Хеопса, оскільки; піраміда Хефрена має іншу конфігурацію (шапочка із залишків облицювальних плит).

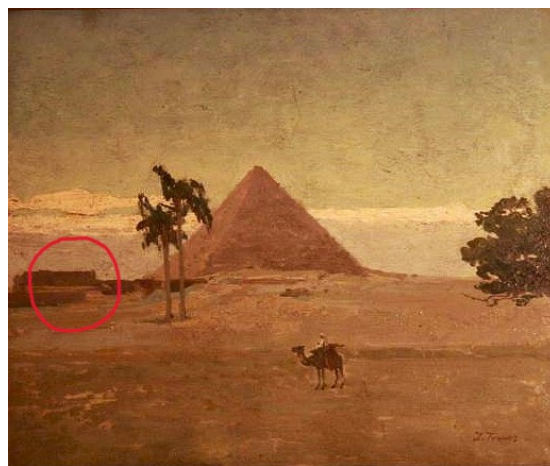
Живописний доробок Труша з видами Великої піраміди дозволяє зробити висновок що художник свідомо переставляв місцями зліва на право й навпаки зображення розлогого дерева та пальм у своїх живописних композиціях. Існують його роботи з протилежним розташуванням дерев на тлі піраміди приблизно з одного й того ж ракурсу. Подібне вільне трактування елементів композиції пояснює теза Труша: «Не все знаходить артист готовий краєвид у природі, не все такий кусок землі, що з него тільки дещо треба усунути або під черкнути – часто буває так, що на образ-краєвид треба скласти більше мотивів, зібраних на різних місцях. Артист збирає тоді потрібні студії з природи і komponує з них одну органічну цілість дома в робітні. Такою дорогою йде ся звичайно тоді, коли артист хоче дібрати матеріал до якоїсь ідеї, обдуманой з гори. Краєвид створений дорогою композиції має звичайно більше змісту як випадком найдений, тому й більше промовляє до видців» [8].

На картинах Труша ми бачимо однаковий ракурс з видом на одну й ту саму піраміду, про що говорять дрібні елементи біля неї (обведено червоним), але передній план першої ніби має віддзеркалення в композиції другої (Рисунок 2, 3). Навіть вершник з верблюдом рухається у протилежні сторони. Отож ці картини свідчать що художник у своїй творчості дійсно керується принципом пошукової композиції не опираючись повністю на натуру, вдосконалює зображення, вносить свої корективи в організацію площини роботи. Для Труша

не стільки принципово додержуватися документальності краєвиду; достовірність відступає на другий план. Для художника важливо передати враження і це йому вдається, хоча перші спроби позбавлені оригінальності та не уникають шаблону.

**Рисунок 1. Труш І. Піраміда. К., о.,
34,4 × 42. Приватна збірка**

**Рисунок 2. Труш І. Піраміда.
Приватна збірка**

В арсеналі артистичних засобів у Труша лишається дуже потужний прийом який він застосовує в образах з пірамідами й який повністю міняє характер етюдів й рятує від банальності його живопис.

Зображення піраміди Хефрена в момент заходу сонця, ефект останніх променів не є вигадкою-фантазією художника. О шостій годині вечора за київським та каїрським часом, який збігається сьогодні у березні й можна спостерігати це напрочуд красиве явище, яке зміг передати у своїй роботі Іван Труш. Популярність східної тематики у творчості художника, попит на ці сюжети спонукав художника до неодноразового повернення до згаданого мотиву. Він міняє формат, обирає відмінний час заходу сонця, наповнює твір іншим емоційним забарвленням (Рисунок 3).

Майстер світла, художник сонця як охрестять в майбутньому його поціновувачі таланту використовує ефект сонця що заходить. То що зробив колись Клод Моне започаткувавши новий напрямок у мистецтві [9]. Цей мотив йому подобається й він по поверненні до дому зробить чисельні його варіації. В

одних варіантах Труш обріже композицію, зробить її фрагментарною за своїм принципом «Віч-на-віч» зосередив увагу на пальмі й піраміді, в інших він буде бавитись з розташуванням сонця фіксуючи моменти настання сутінок.

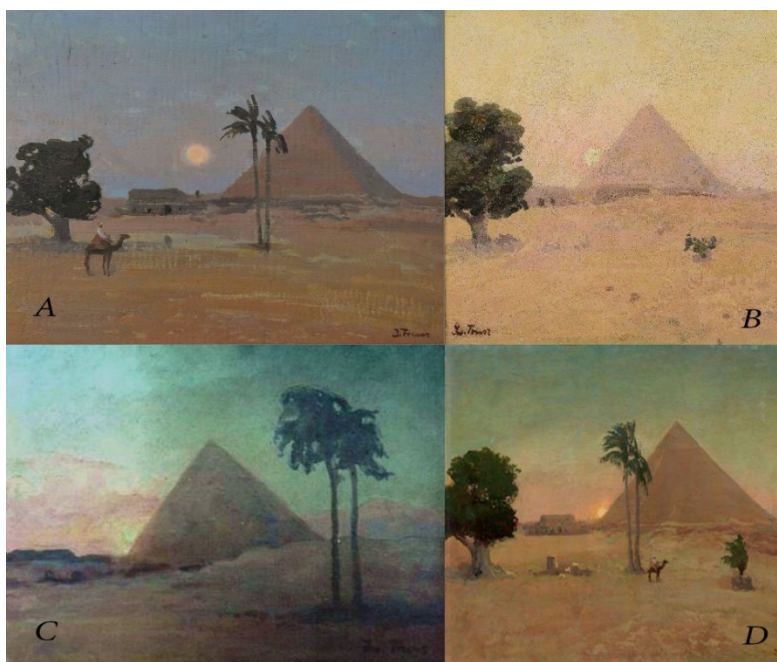

Рисунок. 3. Сюжети Великої піраміди при заході сонця Івана Труша.

Висновки.

Зіставлення живописних сюжетів Івана Труша з пірамідами при заході сонця розкривають цікаву особливість його творчого методу який має безумовні паралелі з методом Клода Моне [9]. Оскільки в поле наукового дослідження відповідної тематики потрапляють лише окремі його твори, які за нашими припущеннями складають лише незначну частину відносної серії пірамід (понад 80 % творів митця знаходяться у приватних збірках), загальну картину надзвичайно важко визначити та оцінити. У нашому порівнянні використовувались роботи написані в різні часи. Які з них повтори й авторські репліки ми не можемо визначити, бо як вже зазначалось, відсутня загальна картина. До єгипетської тематики художник звертався після єгипетської поїздки практично свого протягом життя [10]. Але навіть наша добірка образків пірамід дає зрозуміти що у відносно сталій й зрозумілій композиції з однаковим ракурсом й подібним рисунком Труш у кожній версії намагається показати

зміну моменту й настрою при зміні часових параметрів (Рисунок. 3). Йому це безумовно успішно вдається.

Література:

1. Basanez T. Ivan Trusz ein europaischer Maler aus der Ukraine. Duren. 1997. 183 s.
2. Голубець М. Іван Труш. Література і мистецтво, 1941. № 4. С. 48-50.
3. Гудзович М. Іван Труш. Образотворче мистецтво. 1940. № 5. С. 10-12.
4. Островський Г. І. І. Труш. Нарис про життя та творчість. К. : Мистецтво, 1955. 88 с.
5. Нановський Я. Іван Труш. К : Мистецтво, 1967. 88 с.: іл.
6. Yamash Y. V. Ukrainian page in the anthology of the iconography of the Great Sphinx. Heritage of european science. Education and Pedagogy, Psychology and Sociology, Philosophy, Philology, Art History and Culture. Monographic series «European Science». Book 27. Part 5. Chapter 9. Karlsruhe, Germany : ScientificWorld-NetAkhatAV, 2024. P. 167-186, 197. ISBN 978-3-98924-040-7. DOI: 10.30890/2709-2313.2024-27-00-013
7. Новаторські фотографії Близького Сходу XIX століття Френсіса Фріта. URL : <https://uk.9unknownfacts.com/33-rare-photos-francis-frith-egypt-from-mid-1800s>
8. Труш І. Фотографія і штука малярства // Артистичний вісник. – 1905. – Зош. 7-8. – С. 99.
9. Yamash Y., Prokopchuk I., Pelekh M., Padovska O., Zhrebetska O. The Theme of Flowers as a Sign of Impressionism on the Example of the Work of Ivan Trush (1869-1941). Herança, 7 (1), 2024. P. 126-135.
10. Ямаш Ю. Польові дослідження єгипетських вакацій Івана Труша : другі читання пам'яті М. Біляшівського. Матеріали наукової конференції. 24-25 жовтня 2007 р. К. : Національний художній музей України, 2009. С. 270-275.

CONTENTS

Innovative machinery, technology and industry

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-008> 3

DESIGNING THE INFLUENCE OF OPERATIONAL AND
RHEOLOGICAL INDICATORS OF GLYCERIN IN MARZIPAN
PASTES

Piddubniy V. A., Stadnyk I.Y.

Fedoriv V.M., Diichuk V.V.

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-009> 9

INNOVATIVE WAY: FROM SCHUMPETER'S THEORY TO
HEALTHY NUTRITION

Simakhina G.O., Naumenko N.V.

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-010> 16

TRANSPORTATION OF OIL AND GAS FROM OFFSHORE
FIELDS USING THE LATEST TECHNOLOGIES

Oveckiy S.O., Yakymchko Y.Y.

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-022> 21

COMPARISON OF GLOBAL AND LOCAL MODELS OF
AIRCRAFT LANDING NOSE LAMP CUT-OFF

Levytska T.I., Pozhuieva I.S., Manzhos O.D.

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-026> 25

CYBERSECURITY-DRIVEN APPROACH TO END-OF-LIFE
SOFTWARE MANAGEMENT: ADDRESSING VULNERABILITY
RISKS THROUGH STANDARDIZED EOL PROTOCOLS

Demianchuk S.

Computer science, cybernetics and automation

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-003> 31

DEVELOPMENT OF MODELS FOR THE DECISION-MAKING
PROCESS REGARDING THE CHOICE OF URBAN PASSENGER
VEHICLES

Burenko V. O., Guseva-Bozhatkina V.A.

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-004> 38

SPANNING AND BASIS TREES IN THE MATROID MODEL

Kulakovska I.V.

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-011> 43

HYBRID ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN INNOVATIVE
MANAGEMENT OF EDUCATION DURING CRISIS

Krasniuk S.O.

Development of transport and transport systems<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-023>

51

ANALYSIS OF METHODS FOR PLANNING THE SHIP'S TRAJECTORY*Hatsenko L., Cherednyk V., Fuklyev O.***Physics and mathematics**<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-016>

57

MULTIVARIABLE DAMAGE ANALYSIS FOR FIBER-REINFORCED COMPOSITES*Pysarenko A.M.*<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-027>

62

FEATURES OF THE APPLICATION OF THE HILLERT METHOD IN CALCULATING THE ACTIVITY OF THREE-PHASE SYSTEM COMPONENTS*Zhiguts Yu.Yu., Babich S.Yu.***Medicine and healthcare**<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-018>

66

IMPLEMENTATION OF POINT-OF-CARE ULTRASONIC IN PRIMARY CARE: CURRENT CHALLENGES AND DEVELOPMENT PROSPECTS*Kozhyn M.I., Rynchak P.I., Khodosh E.M.*<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-030>

71

SURGICAL TREATMENT OF A GUNSHOT WOUND WITH A FOREIGN BODY: USING THE SENSITIVITY OF THE TACTILE SENSOR*Cherniak V.A., Salenko O.F., Karpenko K.K., Bondar L.V.**Pryiemska V.O., Prokopets K.O., Gorya E.D.***Economics and trade**<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-002>

76

FUNCTIONAL APPROACH TO DEFINING THE ESSENCE OF ACCOUNTING: THEORETICAL FOUNDATIONS*Smirnova N.V., Smirnova I.V.*

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-012> 84

GENESIS OF THE DEVELOPMENT OF COMPETITIVE POTENTIAL AND COMPETITIVE ADVANTAGES OF TRANSPORT ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

Galytskyi B. Yu., Spitsyna A.E.

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-013> 92

OPTIMIZATION OF MEASURES TO INCREASE THE LIQUIDITY OF THE ENTERPRISE

Pistunov I.M. , Kravchenko O.Ya.

Management and marketing

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-015> 96

BARRIERS IN DIGITAL TRANSFORMATION IN AGRICULTURE

*Kvasova L., Lytvynenko S. D.,
Slobodyanyuk N.V.*

Education and pedagogy

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-005> 100

INTELLIGENT INFORMATION TECHNOLOGIES AS KEY INNOVATION IN MANAGEMENT OF MODERN EDUCATION IN TIMES OF CRISIS

Krasniuk S.O.

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-007> 108

METHODOLOGY FOR FORMING COMPETENCES IN STUDENTS OF SPECIALTIES «COMPUTER ENGINEERING», «CYBERSECURITY AND INFORMATION PROTECTION» WHEN COMPLETING A COURSE PROJECT IN THE DISCIPLINE «COMPUTER NETWORKS»

Pakhomova V. M.

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-014> 115

PEDAGOGICAL CHALLENGES AND INNOVATIONS IN THE TRAINING OF HORECA SPECIALISTS: UKRAINIAN AND GLOBAL CONTEXTS

*Budnyk N.V., Moroz S.E., Kalashnyk O.V.
Levchenko Yu.V.*

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-019> 123

FUNCTIONING OF THE EDUCATION AND SCIENCE SYSTEM IN THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE IN UKRAINE

*Verholias O., Vergolyas O.
Vergolyas M.R.*

https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-020	130
ACTIVITIES OF CREATIVE GROUPS AND LABORATORIES OF PEDAGOGICAL SCHOOLS AND COLLEGES OF UKRAINE (FIRST QUARTER OF THE 21ST CENTURY)	
<i>Vintoniak O. V.</i>	
https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-021	136
FOREIGN EXPERIENCE OF WORKING WITH GIFTED STUDENTS IN RESEARCH BY UKRAINIAN SCIENTISTS	
<i>Snitovska O. Y.</i>	
https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-025	142
THE IMPACT OF THE WAR ON CONFLICT IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE	
<i>Romanova A.A.</i>	
https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-028	148
ANALYSIS OF THE MAIN COMPONENTS OF A SUSTAINABLE EDUCATIONAL ECOSYSTEM	
<i>Kovshar O</i>	
https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-029	152
MUSEUM PEDAGOGY AS A COMPONENT OF THE EDUCATIONAL SYSTEM OF PEDAGOGICAL SCHOOLS AND COLLEGES OF UKRAINE (1990s – BEGINNING OF THE 21ST CENTURY)	
<i>Korol S. P.</i>	
Psychology and sociology	
https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-024	157
ECOPSYCHOLOGICAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF STUDENTS OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL	
<i>Atamanchuk N.M.</i>	
https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-032	165
PSYCHOLOGICAL FEATURES OF THE INFLUENCE OF MEDIA LITERACY LEVEL ON INDIVIDUAL SOCIAL ACTIVITY	
<i>Korolova T. M. / Корольова Т.М.</i>	
Philosophy	
https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-017	168
PHILOSOPHY AND LITERATURE: EMOTIONS AND RATIONALITY	
<i>Afanasiev O.I.</i>	

Philology, linguistics and literary criticism

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-001> 172

PHONETIC FEATURES OF BORROWED WORDS OF LATIN
AND GREEK ORIGIN IN ENGLISH AND UKRAINIAN

Vorobiova L.V.

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-006> 177

INNOVATIVE MANAGEMENT FOR PHILOLOGY RESEARCH
PROJECTS IN CRISIS TIMES

Krasniuk S.O.

Art criticism and culture

<https://www.proconference.org/index.php/gec/article/view/gec40-00-031> 185

STORIES OF THE GREAT PYRAMIDS BY PHOTOGRAPHER
FRANCIS FRITH AND PAINTER IVAN TRUSH

Yamash Y.V.

International scientific conference

***FUTURE IN THE RESULTS OF MODERN
SCIENTIFIC RESEARCH***

'2025

Conference proceedings

August 2025

Development of the original layout - Sergeieva&Co

*Sergeieva&Co
ProConferenceOrg
Lußstr. 13
76227 Karlsruhe*

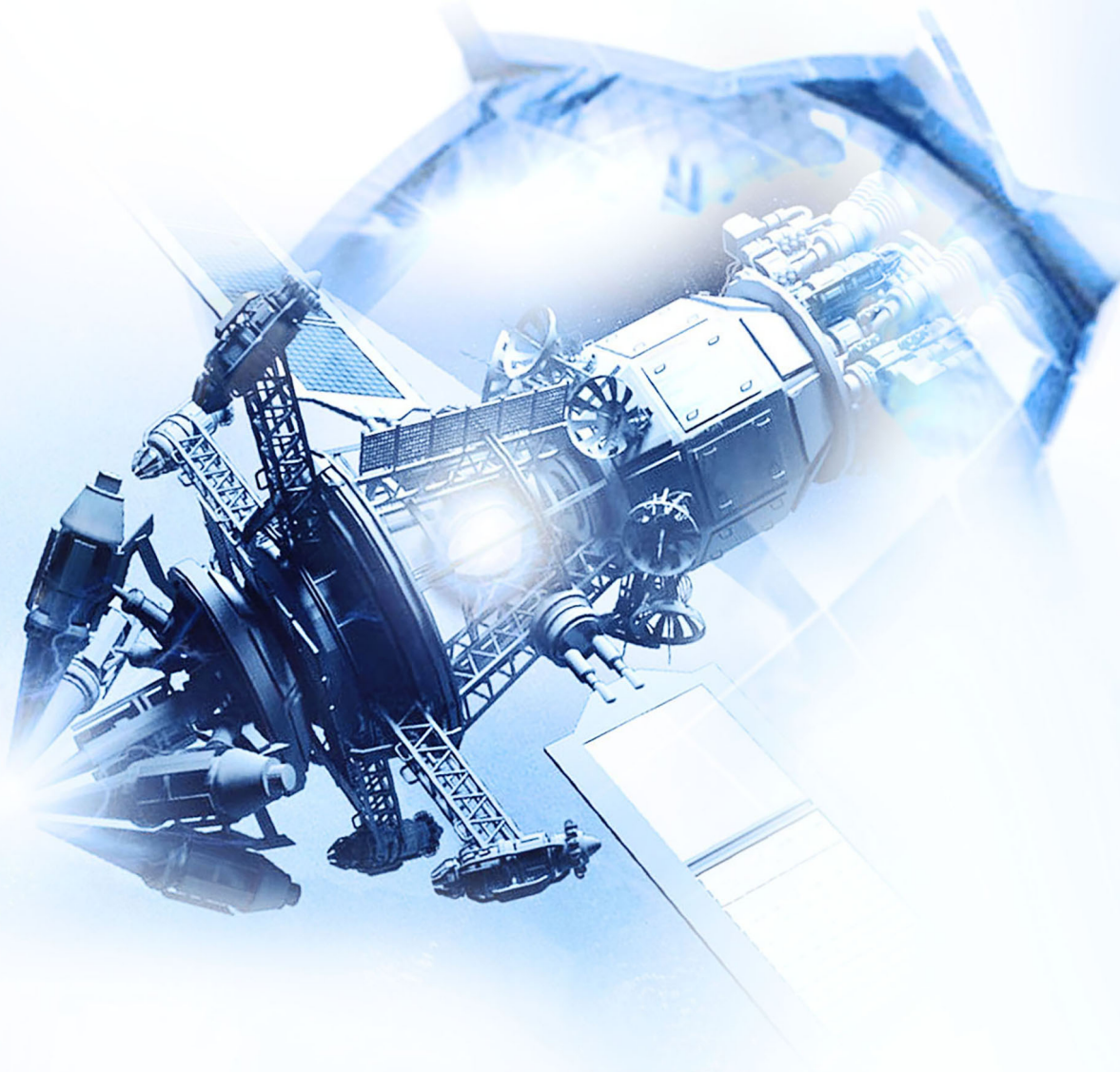

Articles published in the author's edition

With the support of research
project ProConferenceOrg
www.proconference.org
www.proconference.org/index.php/gec

ISBN 978-3-989241-08-4

www.proconference.org/index.php/gec

e-mail: info@proconference.org